

ANALYSE ET COMMENTAIRE DE TEXTES OU DOCUMENTS EN HÉBREU

Durée : 6 heures

Analysez et commentez, **en hébreu**, les deux documents suivants :

זה נגמר

אני לא מסוגל לכתוב מילה אחת. אני אחכה שהבנים שלי יחזרו מהקייטנות, אולי אז אני אצליח קצת להירגע. לא הייתי צריך להקשיב לאשתי, לא הייתי צריך לתת להם לצאת לקייטנות, לא היום, לא עכשיו. את הילדה הגדולה השארתי בבית. היא כבר נערה, וזה כבר היה יכול להיות באמת יותר מדי. "אבל למה?" היא צעקה בבוקר כשהיתה כבר עם התיק על הגב בדרך החוצה לקורס המשצ"ים¹ שלה. "כי ככה", אמרתי לה, וחזרתי לחדשות.

עוד מעט הילדים שלי יחזרו, ואנחנו ניסע מכאן. לא מעניין אותי מה אשתי תגיד הפעם, לא אכפת לי, היא יכולה להגיד שוב שאני פרנואיד, שאני היסטרי, שאני מכתוב לכולם מה לעשות בהתאם לפחדים שלי. לא מעניין אותי, אני לא משאיר את הילדים שלי בירושלים. אני תכף אכין להם תיקים, ואיך שהם חוזרים מהקייטנות אני נוסע יחד איתם להורים שלי. היא יכולה להישאר בירושלים אם היא רוצה. אני כבר לא יכול להישאר כאן יותר. אני אהיה בטירה עם הילדים, יומיים שלושה. שבוע. ואולי אני לא אחזור בכלל. מה יש לי לחפש בירושלים? הרי עוד חודש אני טס, אני צריך להתקשר לסוכנות הנסיעות שלי ולבדוק כמה יעלה לי להקדים את הטיסה.

אני צריך גם להתקשר למתווך הדירות ולהגיד לו שהשכירות אינה מוגבלת יותר לשנה, שהשוכרים יכולים להישאר כמה שהם רוצים, כי אני לא חוזר לבנין הזה יותר, לא חוזר לשכונה הזאת יותר, לא חוזר לירושלים יותר ואולי לא אחזור לכאן בכלל. אולי אני אגיד למתווך שבמקום שוכרים שיחפש קונים. אני אעשה הכול בשביל לא לחזור לכאן. אני חייב לעבוד על האנגלית שלי שם. אני מוכרח להתחיל לקרוא רק באנגלית ולכתוב רק באנגלית. את השנה הבאה אני אשקיע באימוץ שפה חדשה לכתובה. אני יודע שזה מסובך עברתי את זה כבר עם העברית אבל אין ברירה. אני לא יודע כמה אני יכול עוד לכתוב בעברית, אני לא יודע כמה דוברי העברית עוד ירצו לשמוע אותי, אני לא בטוח אם יישאר טעם שאני אפנה אליהם בכלל. אני אכתוב באנגלית, אני אתחיל לכתוב סיפורי אהבה, מזג האוויר יהיה מאורע מחולל, השלג יהיה דמות מרכזית. אני אכתוב באנגלית על חוויותיו של מהגר לארץ חדשה, על מבקש מקלט מדיני, על פליט מלחמה. אני אכתוב באנגלית על הארץ שננטשתי, אנסה לכתוב את האמת, אשתדל לדייק בפרטים בתקווה שמישהו שם יאמין לי שזה באמת קרה, אני אכתוב על ארץ רחוקה בה ילדים נורים, נשחטים, נקברים ונשרפים והקוראים ודאי יחשבו שאני מחבר ספרי פנטזיה.

---

1 משצ"מ: מדריך של"ח צעיר (של"ח : שדה, לאום, חברה).

ומי אמר שאני צריך לכתוב בכלל ? אני אלמד קצת באוניברסיטה ואחר כך אמצא לי עבודה. אני יכול לעשות כל דבר, לא אכפת לי. אני מוכן לשטוף צלחות, להחליף צמיגים ולנקות שירותים. אני יכול להיות נהג מונית ולגור בצנעה בעיירה קטנה, אני אהיה נהג אדיב עם מבטא. אם הנוסעים ידברו איתי אענה להם בחזרה, ואם ישאלו מאיפה המבטא, ומאיזו ארץ אני בא, אספר להם שאני בא ממקום מפחיד בו אנשים בחליפות ומדים קוראים להמונים לשנוא, להרוג, לגזול ולנקום, לפעמים בשם הדת, לפעמים בשם הלאום, והכל למען עתיד הילדים של המקום.

במונית אני אקשיב רק למוזיקה, מצדי שזו תהיה אפילו מוזיקת קאנטרי, אבל לעולם לא לחדשות. אסור לי לדעת מי הם הפוליטיקאים של המקום החדש, אסור לי להכיר את שמות כתבי החדשות, המגישים והפרשנים, אסור לי להתעניין בדעותיהם, בעמדותיהם ובהשקפת עולמם. אני אשתדל להיות לעולם שם תייר. לא לקחת ללב, ולעולם לא להרגיש שייך.

עוד מעט הילדים יחזרו הביתה ואני אקח אותם לטירה. אני לא רוצה להישאר כאן עוד דקה אחת. אני אתקשר לסוכנות הנסיעות, אולי היא יכולה להוציא אותנו כבר מחר. אשתי תצעק שיש לה עבודה עד סוף החודש ושהיא התחייבה. היא יכולה להישאר כאן אם היא רוצה, היא יכולה להצטרף אלינו בחודש הבא. "מה את לא מבינה?" אמרתי לה בבוקר כשהתחננתי שלא תצא לעבודה, "זה נגמר".

"אתה נורמלי?" היא צעקה לי בחזרה, "מה נגמר לעזאזל?"

ואני שתקתי וידעתי שהניסיון שלי לחיות חיים משותפים נגמר. שהשקר שסיפרתי לילדים שלי אודות עתיד בו ערבים ויהודים חולקים את אותה הארץ בשוויון נגמר. רציתי להגיד לאשתי שזהו, נגמר, שהפסדתי במלחמה הקטנה שלי, שכל מה שאמרו לי מאז הייתי בעצמי נער מתממש מול עיני. שכל אלה שסיפרו לי שיש הבדל בין דם לדם, בין אדם לאדם, צדקו. שכל אלה שאמרו לי שאין לי מקום אחר מלבד טירה דיברו אמת. אבל לא אמרתי לה דבר מלבד, "שיהיה לך בהצלחה בעבודה", התנצלתי שאני מגזים עם החרדות שלי והוספתי שאני יודע שהכול יהיה בסדר.

עוד מעט הילדים שלי יחזרו מהקייטנה ואני אקח אותם הרחק מכאן. עכשיו אני בבית עם ילדתי הגדולה. היא כועסת ומסתגרת בחדרה. דפקתי בדלת בעדינות והיא לא ענתה, ישבה עם המחשב במיטה שלה. ישבתי לידה במיטה, יודע שאני הולך להגיד לה את המשפט שאבי אמר לי כשהייתי נער בגילה. זה היה ביום ראשון שלי בלימודים בפנימייה ירושלמית דוברת עברית בלבד. אבא שלי הסיע אותי מטירה ורגע לפני שנפרד ממני בפתח הפנימייה הוא אמר לי כך: "תזכור, בשבילם אתה לעולם, אבל לעולם, תישאר ערבי, הבנת?"

"הבנתי", אמרה הילדה שלי וחיבקה אותי חזק, "הבנתי את זה כבר לבד".

סייד קשוע

3.7.2014

הקיבוץ הפרטי הראשון

בשבוע הבא, ב-27 בינואר, ימלאו 55 שנים לעלייתו על הקרקע של קיבוץ גשר הזיו. בשבוע הבא גם יעברו בתי החברים לבעלותם הפרטית, ויירשמו בטאבו כרכושם, יחד עם המגרשים שעליהם נבנו. כרמלה ואברי נאמן, למשל, יהיו אז בעליו של בית העומד על מגרש של חצי דונם. עם הנכס הזה יוכלו למכור או להוריש. "הציעו לנו גם לקחת את הקומה מעלינו ואז יהיה לנו בעצם קוטג'", היא אומרת. הזוג נאמן בנה בינתיים רק מרפסת רחבת ידיים. חברי קיבוץ אחרים, למן הרגע שהתקבל האישור לכך מאסיפת הקיבוץ, הרחיבו את דירות ה-70 מ"ר המשפחתיות עד ל-140 מ"ר. לאחרונה הוחלט להתיר הרחבה נוספת, עד ל-180 מ"ר. כמה וכמה חברים כבר בנו לעצמם וילות מפוארות למדי, המתחרות בהצלחה בשכונת הווילות נחלת זיו, שהוקמה במקום שהיו בו לולים. 180 וילות נבנו שם ו-120 מתוכן כבר נמכרו לאנשים מחוץ לקיבוץ. בשבוע הבא יתחיל האכלוס ומה שהיה פעם קיבוץ גשר הזיו יהיה גוף בעל שני ראשים – אגודה חקלאית שיתופית ואגודה מוניציפלית – אבל עדיין ייקרא "קיבוץ".

את גשר הזיו, בין נהריה לראש הנקרה, הקימו חברי הקיבוץ בית הערבה שנאלצו לנטוש את יישובם במלחמת העצמאות, יחד עם גרעין "הבונים" מצפון אמריקה. אברי נאמן, בן 79, יליד גרמניה ומעוזבי בית הערבה, עדיין עובד במפעל הפלסטיק "פוליזיו" שכבר זמן מה אינו שייך לקיבוץ. נאמן, שנמנה עם הצוות שהקים את המפעל ב-1974, מקבל שכר ותלוש משכורת. כרמלה נאמן, אשתו, בת 80, שהצטרפה לקיבוץ בשנת 51', פרשה לפני זמן מה מעבודתה כספרנית, בין השאר משום שכעסה על כך שהספרייה אינה ממוחשבת.

"ביום שישי", היא אומרת, "נסעתי לי בקלנועית ופתאום אמרתי לעצמי: שבילי המשק נדמו". מעטים מסתובבים בשבילי הקיבוץ, שפעם שימשו את החברים בדרכם אל או מחדר האוכל, המכבסה, הבריכה, מחסן האספקה הקטנה, המרפאה, משרד הרכב, המזכירות או הצרכנייה. כל אותם מוסדות משותפים, מקומות מפגש אידיאליים לעדכונים חברתיים, נעלמו מהקיבוץ. לא רק בגשר הזיו. בכל הקיבוצים, למעט העשירים ביותר, התקיימה ההפרטה בדרגה זו או אחרת. אבל גשר הזיו שונה מרובם, משום שבו ההפרטה כבר נמצאת על סף השלמה.

לכאורה, מה שנכתב כאן עשוי לאשש את טענותיו ההיסטוריות של מנחם בגין נגד הקיבוצניקים המיליונרים שגרים בוילות עם בריכות שחייה. אבל רק לכאורה. הכניסה לבריכת השחייה בגשר הזיו כבר מזמן כרוכה בתשלום, מאז הושכרה ליזם מן החוץ. את ההרחבות של בתי הקיבוץ הצנועים מימן כל חבר ממקורותיו שלו. לא לכולם היו מקורות כאלה. "מהיום שהקיבוץ קם היינו תמיד בבעיות כלכליות, אף פעם לא היה כסף", אומר אברי נאמן. "היה לנו כישרון מיוחד להקים ענפים שהתמוטטו בזה אחר זה. כל פעם ענף אחר. בעצם, שני הענפים היחידים שהחזיקו מעמד היו הבננות והאבוקדו". הענפים הללו, וכמה ענפים נוספים השייכים ל"גידולי השדה", עדיין פעילים, אלא שמרכז הענף הוא היום קיבוצניק המקבל שכר גבוה למדי ומעסיק פועלים תאילנדים. עובדי פלחה ומעטים ותיקים נפלטו ממקום עבודתם ויצאו לפנסיה, או שהלכו לחפש לעצמם עיסוק אחר, לרוב מכניס יותר מעבודתו של פועל חקלאי.

דווקא ההפרטה, מה שמכונה בגשר הזיו "השינוי", שיפרה בהרבה את מצבם הכלכלי של החברים. "אחד הלקחים שנלמדו", אומרת כרמלה נאמן, "היה לקח הבזבזנות. היה בזבז נורא בקיבוץ כפי שהוא היה קודם. היתה בזבזנות, ומצד שני אף פעם לא היה כסף, כך שדווקא השוויוניות הגדילה את חוסר השוויון, משום שהשוויוניות התבטאה בכך שכל אחד קיבל בדיוק אותו דבר מהקיבוץ, אבל היו כאלה שהיו להם גם מקורות נוספים מבחוץ – משפחות עשירות, ירושות. בגשר הזיו יש הרבה אמריקאים, אז הם היו נוסעים הרבה לחו"ל ולאחרים לא היה כסף. כל הדברים האלה יצרו קנאה גדולה וצרות עין והתעסקות של כל אחד במה שקורה אצל האחר, ועובדה היא שדווקא עכשיו, כשכל אחד חי לפי יכולתו וחי בביתו שלו, ההתעסקות הזאת נגמרה."

אז מה, האידיאולוגיה הקיבוצית של שיתוף ושוויון ועבודת אדמה נגמרה?
"אולי כן, ואולי האמת היא שכדי לשמר אותה יש צורך בכסף. אידיאולוגיה עולה הרבה מאד כסף. אולי בקיבוצים עשירים מאד, שמחלקים את ההכנסות שווה בשווה בין החברים, אפשר לשמר את האידיאולוגיה הזאת, כי הקיבוץ נותן הרבה, אבל אצלנו, כשהדברים הגיעו לכך שהתקציב למשפחה עמד על 400 שקל, אי אפשר היה להמשיך יותר עם האידיאולוגיה הזאת והיה ברור שחייב לחול שינוי או שפשוט נקרוס."

נרי ליבנה
19.1.2004
"הארץ"